

Torah from Around the World

קמח אין תורה אין ואם תורה אין קמח אין אם
*Zonder levensonderhoud is er geen Tora
en zonder Tora is er geen levensonderhoud.*
(R. Eleazar ben Azarja, Pirké Avot 3:21)

Sjabbat 18 februari 2012 / 25 sjewat 5772
Sidra Misjpatiem, Sjemot [Exodus] 21:1-24:18
Tanach blz. 151-159
Haftara voor Sjabbat Sjekaliem: II Melachiem [Koningen] 12:1-17
Tanach blz. 762-763

Commentaar door rabbijn Burt Schuman
[Beit Warszawa](#), Warschau, Polen

Vertaling: *Ted Musaph-Andriessse*
[Het Engelse origineel](#)

“Een glimp van het Goddelijke”

Een van de voortdurende uitdagingen waarmee wij geconfronteerd worden in de wereld van de joodse gemeenschap in het algemeen en in die van het Progressieve Jodendom in het bijzonder, is het vinden van de juiste balans tussen het leiderschap van een leek en van de rabbijn.

Aan de ene kant moet ik en met mij veel collega's strijd leveren met de vaak niet reële verwachtingen van onze rol als leraar, geleerde, raadgever, mentor en leider van de gemeenschap. Maar al te vaak worden we gezien als alleswetend met betrekking tot de joodse traditie en joodse teksten, een perfect model op de *biema*, een eindeloze bron van inspiratie en creativiteit en ook nog in staat ieder persoonlijk probleem op te lossen en iedere kwestie waarmee onze gemeente en gemeenschap geconfronteerd wordt. Het lijkt soms wel of we de rol van priester moeten vervullen: alle rituelen en symbolen ten behoeve van de *kehilla* uitvoeren, om joods te zijn uit hun naam.

Daar staat tegenover dat we soms worden beschouwd als gewoon maar werknemers die domweg doen moeten wat bestuursleden en leiders in andere geledingen ons opdragen en onze rol als *Mara D'Atra*, (מרא דאתרא rabbijn van de plaats/gemeente) vergeten. Als onze benadering van de tekst en het ritueel te traditioneel of niet traditioneel genoeg wordt bevonden; als we proberen grenzen te trekken of ze juist op te rekken met betrekking tot wat in de keuken van de gemeente nog toegestaan is, hoe *choepot* of ceremoniën om andere

samenlevingsvormen met een joods ritueel te sluiten worden uitgevoerd; eisen voor de kwaliteitsnormen voor de joodse les en het bar/bat mitswaonderwijs te stellen of ons beroepen op het recht van het uitoefenen van de rabbinale “vrijheid van spreken op de *bima*” over controversiële zaken, dan roept dit alles dikwijls ergernis op in de *kehilla* en horen we uitingen van “de rabbijn weet niet wat hij/zij doet.” Het is natuurlijk waar dat ook wij maar mensen van vlees en bloed zijn met onze beperkte kracht en onze onvolkomenheden. Dat weten we maar al te goed en we worstelen er voortdurend mee en met de spanning en aanzienlijke voortdurende stress waar we onder leven.

Onze relatie met de leden van de *kehilla* en de bredere gemeenschap hoort er echter een te zijn van partnerschap, van verbondenheid in het teken van het Verbond, van samen studeren en zoeken en discussiëren en worstelen - en gevoelig zijn voor de behoeften van een nieuwe generatie.

Toen ik nadacht over deze uitdagingen werd ik getroffen door een aantal *pesoekiem* (verzen) uit de sidra van deze week. Veel bijbelgeleerden duiden het boek Sjemot [Exodus] aan als “het Boek van het Verbond” omdat daarin God aan Mosjee een hele lijst van *mitswot* openbaart die verband houden met de persoonlijke status, de maatschappelijke verhoudingen, civiel- en strafrecht, Sjabbat en de feestdagen en wetten met betrekking tot de offers. In hoofdstuk 24:1-11 herhaalt Mosjee al deze wetten ten overstaan van de hele gemeenschap van Israel. Zij bevestigen eenstemmig dat zij zich zullen houden aan alles wat God geboden heeft. Daarop volgt een uitvoerige offerdienst en gedurende deze offerdienst herhaalt Mosjee nogmaals de inhoud van het Verbond en bekrachtigt het volk opnieuw dat zij zich de *mitswot* ter harte te zullen nemen. Daarna neemt Mosjee het bloed en besprenkelt hiermee het volk als symbool van het Verbond tussen God en Israel.

Dan gebeurt er iets heel merkwaardigs. Mosjee, Aharon en zijn zonen Nadav en Avihoe en de zeventig oudsten van Israel gaan de berg op. Daar vangen zij een glimp op van de Goddelijke Aanwezigheid: onder zijn voeten was “zo iets als een plaveisel van saffier, helder stralend als de hemel zelf.” In het commentaar van rabbijn W. Gunter Plaut z.l. (die vorige week overleed, 99 jaar oud) in zijn “*The Torah: A Modern Commentary*” zegt hij dat op dat ogenblik God niet verborgen was door een wolk en dat er is geen onderscheid was tussen Mosjee en de andere leiders. In *pasoeek* (vers) 24:11 staat: “Deze vooraanstaande Jisraëlieten werden niet door God getroffen: zij zagen Hem, en zij aten en dronken.” De Ramban (Nachmanides, 1194-1270) schrijft in zijn commentaar dat dit de achtergrond is van de traditie dat men het afsluiten van de studie van een traktaat van de Talmoed op feestelijke wijze viert.

Wat leren we uit deze *pesoekiem*? In de eerste plaats dat rabbijnen en leken verbonden zijn door het hetzelfde Verbond. In het vorige decennium is er binnen de Amerikaanse Reformbeweging veel discussie geweest over de gedachte dat een “Gemeentelijke Verbond” tussen de lekenleiders en de rabbijnen even heilig zou zijn als het Verbond tussen God en Israël. Zo een relatie moet de principes van *Kewod haRav*, waarachtig respect voor de rabbijn, combineren met *Kewod haTsiboer*, waarachtig respect voor de gemeenschap en zijn lekenleiders. Dit gaat samen met een waarachtig begrip dat wat er tussen ons bestaat werkelijk een goddelijk geïnspireerd partnership is.

In de tweede plaats leren we dat om deze glimp van het goddelijke te ervaren, we actief moeten deelnemen aan het proces van gebed en studie, het equivalent van het offerritueel beschreven in de *pesoekiem* 24:4-8. We kunnen ons niet tevreden stellen met vaste persoonlijke opvattingen, vluchtige en oppervlakkige ervaringen of overwegingen van

gemak, persoonlijk comfort en persoonlijke interesses. Kennis van de uitdagingen en kennis van de vragen moet voorafgaan aan onze zoektocht naar antwoorden.

Ten derde moeten we samen studeren en discussiëren in een geest van nederigheid en hard werken en zo zien los te komen van de drang om onze ego's te beschermen of macht over anderen uit te oefenen. Bovendien zal het werk van samen worstelen met een tekst of een vraagstuk en het delen van gedachten en inzichten de gemeenschap dichter bij elkaar brengen en het mogelijk worden een glimp van God in het proces op te vangen. In dit zoeken is de rabbijn zowel een gids als een actieve partner, een "primus inter pares" maar niet de bron van alle kennis en wijsheid. Onze tijd van hoog opgeleide gemeenteleden en van het Internet is beslist van een heel andere dynamiek dan eerdere periodes.

Laat ons, net als onze voorouder Jaäkov samen worstelen met deze kwesties en zo ons zegen daarin bereiken, want inderdaad: wij zijn Israël.